

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Jämtlands län

Datum: 2023-12-04

Områdesnummer: NRO 23 038

Områdesnamn: Ånnsjön

Kommun: Åre

Koordinat (N, E); 7018652, 375944 (SWEREF99 TM)

Area: 11 483 hektar

Naturgeografisk region: 35i Fjällen i Dalarna, Härjedalen & södra Jämtland

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Bottenhavet

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Eventuellt bergkullslätt, förfjäll och fjäll

Riksvärde: Geovetenskap, Sjö, Våtmarkslandskap, Vattendrag, Flora, Fauna

Värdebeskrivning: Ånnsjön är länets största oreglerade sjö vars sjöekosystem karakteriseras av stor variation. Här finns bland annat stora områden med sandbotten, erosionsområden med grus och sten samt grunda sedimentationsbottnar. Det finns även områden med djup ner till 40 meter. Sjön är en unik blandning av fjällsjö och, som en följd av den stora andelen grundområden, en mycket produktiv låglandssjö. Det skapar förutsättningar för en stor variation i akvatisk vegetation, zooplankton och bottendjur vilket i sin tur gynnar fisk- och fågelfauna.

Inom riksintresseområdet finns flera intressanta bildningar från inlandsisen, bland annat en rullstensås vid Klocka med tillhörande åsgravar. En annan ås går att följa genom sjön från Bunnerviken via Tallholmen till Järpön.

I sjöns västra ände utbreder sig ett vidsträckt deltalandskap som har byggts upp av de älvsediment som förs ut i sjön av vattendragen Enan och Handölan. Ett annat välutvecklat delta finns vid Harråns mynning i sjöns norra del. De grunda deltaområdena och stränderna bildar tillsammans med myrmarkerna viktiga livsmiljöer för fåglar och flera fågelskyddsområden finns inom riksintresseområdet.

Myrmarkerna runt sjön är variationsrika och mosaikartade med många olika vegetationstyper och arter. Områdets fuktiga klimat med milda vintrar och svala

somrar gör att myrarna har en oceanisk prägel. Flera av myrarna runt sjön har placerats i högsta värdeklass i våtmarksinventeringen.

Huvudkriterier: A, B, C, D

Förutsättningar för bevarande:

Områdets bevarande förutsätter att området skyddas mot utbyggnad av vattenkraft och vattenreglering, fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till vattendragets naturliga produktionsförmåga samt utsättning av främmande fiskstammar.

Värdena kan också påverkas negativt av skogsbruk, dikning, utbyggnad av infrastruktur, exploatering, utsläpp av syreförbrukande ämnen, sedimenttransport och grumling, utsläpp och bräddning av avloppsvatten och dagvatten samt utsläpp av läkemedelsrester från avloppsreningsverk.

Säkerställande: Riksintresseområdet är utpekade som Natura 2000 Ånnsjön SE0720282 och ingår delvis i Vålådalens naturreservat. Enadeltat och Halsnäsdelat är utpekade som fågelskyddsområden och Ånnsjön ingår i den svenska myrskyddsplanen. Området är också utpekade som Ramsarområde.

Områdets huvuddrag: Ånnsjön är belägen i västra Jämtlands län och ligger i en sänka som omges av fjäll, förutom i nordost. Sjön, vars vattenareal är cirka 5700 hektar, är mycket grund, nästan cirkelrund till formen och omgiven av myrar och en del skog. Flera större och mindre vattendrag rinner ut i Ånnsjön, däribland Enan, Handölan, Stor-Klockbäcken, Harån, Kärrån, Rekån, Järpån, Bunnran och Västerån. Där vattendragen rinner ut i sjön och vid själva sjöutloppet vid Landverk finns höga tätheter av bottenfauna vilka utgör en viktig födoresurs för fiskar och sjöfåglar. I Ånnsjön och i det nedströmsliggande vattendraget Landverksströmmen finns en rad olika genetiskt separerade och förhållandevis opåverkade populationer av öring och röding. Det finns såväl sjölekande som uppströmslekande röding. Efter att kanadaröding etablerades i sjön på 1970-talet har de ursprungliga fiskstammarna påverkats negativt.

Vid vattendragens utlopp i sjön finns på flera ställen vidsträckta deltaområden, bland annat kring Enans och Handölans mynningar i sjöns västra del. Deltaområdet uppvisar många och välutbildade deltaformer som levéer, älvvallar, lagunsjöar och meanderslingor. Ånnsjöns ringa djup medför att tillväxthastigheten för deltaområdena är osedvanligt hög. I de grunda områdena finns braxengräs och rikligt med styvnate som är rödlistad och klassas som sårbar (VU).

Ånnsjöns kontakt med skogsområden av vildmarkskaraktär i söder och öster bidrar till ett varierat djurliv särskilt vad beträffar fågel. De vidsträckta myr- och deltaområdena runt sjön och de grunda stränderna hyser ett stort antal häckande fågelarter och utgör även viktiga rastlokaler.

Myrmarkerna runt sjön är mycket variationsrika och mosaikartade. Den största myren inom riksintresseområdet är Klocka-Åsanmyren som är en mosaikartad myr med topogent kärr och mosse som dominerande typer. På framför allt

mossepartier märks det oceaniska inflytandet tydligt genom arter som raggmossa, franslevermossa och praktmossa. I övrigt är mossevegetationen relativt ordinär med ljung, renlavar, dvärgbjörk och rostvitmossa. Det finns höljor av fattig torvslamtyp, ingen vegetation, samt mjukmattehöljor med tuvsäv och björnvitmossa som dominanter. De topogena kärren hyser arter som flaskstarr, trådstarr, tuvsäv, tuvull, klyvbladsmossa, krokmossa och björnvitmossa. De soligena kärren, oftast belägna vid myrkanten, är något artrikare med bland annat trådstarr, blåtåtel, tuvsäv, kärrspira, tätört, kärrsälting och ängsnycklar, bottenskiktet domineras av guldspärrmossa och korvskorpionmossa, det finns också myruddmossa och gyllenmossa. Myren är öppen med små, låga fastmarksholmar här och var, dessa är oftast be vuxna med låga björkar, lingonris och krypljung. Branta erosionskanter mot sjön förekommer och här och var sticker det upp stubbrester ur torven som utgör spår efter en värmeperiod. Det finns två tydliga stubbhorisonter, den ena är ca 4600 år gammal och den andra ca 6100 år gammal.

Vid Klocka i sjöns norra ände finns stora glaci-fluviala avlagringar som bland annat består av en väl utbildad ås med åskullar, åsgropar och åsgravar. I övrigt utgörs området av betydande delar issjösediment från den så kallade Ånnessjön som avtappades västerut via Storlien för ca 10 400 år sedan. Vid Rekån i sjöns sydöstra ände finns stora mängder postglaciala svallsediment.

Anmärkningar: Riksintresseområdet nyttjas av Handölsdalens sameby.

Referenser:

Länsstyrelsen Jämtlands län, 2018: Ånnsjön SE0720282. Bevarandeplan för Natura 2000-område. Dnr: 511-8525-2018.

Naturvårdsverket, 2007: Myrskyddsplan för Sverige – objekt i Jämtlands län (ISBN 91-620-5669-7, ISSN 0282-7298)

Länsstyrelsen Jämtlands län, 2007: Anmärkningsvärda grusförekomster i Jämtlands län. Natur i Jämtlands län 2007:11.

Lundqvist, J. 1969: Beskrivning till jordartskarta över Jämtlands län. Sveriges geologiska undersökning.